

УДК 372.881.111.1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-1-34>

Ірина БЕРЕЗНЕВА,

orcid.org/0000-0002-3351-9963

старший викладач кафедри іноземних мов
Національної академії Національної гвардії України
(Харків, Україна) *irinasunnyday27@gmail.com*

ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВОГО ВНЗ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті проаналізовано наукові погляди на проблему впровадження технологій інтерактивного навчання іноземної мови курсантів ВВНЗ, розкрито сутність інтерактивних технологій; показано необхідність використання інтерактивних технологій навчання іноземних мов та переваги їх застосування у процесі навчання іноземної мови. Основна увага зосереджується на теоретико-методичних засадах реалізації принципу інтерактивності в методиці навчання англійської мови в ВВНЗ. Висвітлюються цілі та рівні сформованості досліджуваного явища. На основі аналізу педагогічної літератури обґрунтовується методика використання інтерактивного навчання, оговорюється, що практичні особливості використання інтерактивного навчання стали невід'ємною частиною сучасного навчання, включаючи викладання іноземних мов.

У статті зроблено акцент на те, що багатомовність та полікультурність вважаються необхідними для громадян Європи і відповідно – України. Підкреслено, що знання іноземних мов у кар'єрі сучасного офіцера давно вже стало вимогою часу. До випускників вищих навчальних закладів висувуються додаткові вимоги щодо володіння іноземними мовами, особливо це стосується майбутніх офіцерів. Звернута увага на можливості, які виникають перед військовослужбовцями Національної гвардії України у зв'язку з розвитком міжнародної співпраці та перспективою України стати країною-членом НАТО, де офіцери мають широкий спектр для розвитку. Зазначена зростаюча роль мовної підготовки в загальній системі підготовки Збройних Сил та підвищені вимоги до неї визначаються активною участю в міжнародних зусиллях з подолання загроз миру і безпеки у всьому світі і реформою Збройних сил України.

Зазначено, що високі вимоги до підготовки військового спеціаліста, передбачають підвищення якості мовної освіти слухачів вищих військових навчальних закладів, яке можливо здійснити за рахунок реформування неефективних методик навчання іноземній мові. Причому, під час оновлення та удосконалення існуючих методик, а також під час розроблення нових технологій навчання іноземним мовам, необхідно враховувати специфіку навчального закладу, закритість і відособленість військової організації.

Ключові слова: *технології та методи навчання, інтерактивне навчання, активна взаємодія, відео-конференції, презентації.*

Irina BEREZNEVA,

orcid.org/0000-0002-3351-9963

Senior Teacher at the Department of Foreign Languages
National Academy of the National Guard of Ukraine
(Kharkiv, Ukraine) *irinasunnyday27@gmail.com*

IMPLEMENTATION OF INTERACTIVE FOREIGN LANGUAGE LEARNING TECHNOLOGIES FOR MILITARY UNIVERSITY CADETS IN THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION

The article analyzes scientific views on the problem of implementing technologies of interactive foreign language learning for cadets of VVNI, reveals the essence of interactive technologies; the necessity of using interactive foreign language learning technologies and the advantages of their use in the process of foreign language learning are shown. The main focus is on the theoretical and methodological principles of the implementation of the principle of interactivity in the methodology of teaching English at VVNIZ. The goals and levels of formation of the studied phenomenon are highlighted. Based on the analysis of pedagogical literature, the method of using interactive learning is substantiated, it is stated that the practical features of using interactive learning have become an integral part of modern education, including teaching foreign languages.

The article emphasizes that multilingualism and multiculturalism are considered necessary for citizens of Europe and, accordingly, of Ukraine. It is emphasized that the knowledge of foreign languages in the career of a modern officer has long become a requirement of the time. Graduates of higher education institutions are subject to additional requirements

regarding the knowledge of foreign languages, especially for future officers. Attention is drawn to the opportunities that arise for servicemen of the National Guard of Ukraine in connection with the development of international cooperation and the prospect of Ukraine becoming a NATO member country, where officers have a wide spectrum for development. The growing role of language training in the general training system of the Armed Forces and the increased requirements for it are determined by active participation in international efforts to overcome threats to peace and security around the world and the reform of the Armed Forces of Ukraine.

It is noted that the high requirements for the training of a military specialist provide for the improvement of the quality of language education of students of higher military educational institutions, which can be achieved by reforming inefficient methods of teaching a foreign language. Moreover, when updating and improving existing methods, as well as when developing new technologies for teaching foreign languages, it is necessary to take into account the specifics of the educational institution, the closedness and isolation of the military organization.

Key words: learning technologies and methods, interactive learning, active interaction, video conferences, presentations.

Постановка проблеми. Повномасштабна війна в Україні та запровадження воєнного стану завдало потужного руйнівного впливу не тільки на інфраструктуру, економіку, а й на освіту країни. Під час війни постали нові чинники впливу на освітній процес, який відбувався не завжди у закладі, зокрема повітряні тривоги, необхідність переховуватися в укриттях; втрата деякими закладами освіти своєї матеріально-технічної бази; особливий психологічний стан курсантів під час війни. Військові та цивільні викладачі, особливо в активний період війни, намагалися мінімізувати вплив цих чинників на освітній процес, використовуючи різні форми та методи роботи з військовослужбовцями. Деякі вищі навчальні заклади зорієнтувалися, адаптувалися, пропонували колегам спілкуватися, обмінюватися ідеями, набути досвідом та ефективними практиками забезпечення якості професійно зорієнтованої освіти за допомогою засобів інтерактивного навчання.

Головним завданням професійно зорієнтованої підготовки з іноземної мови є наближення змісту і методів викладання іноземної мови до практичних потреб військовослужбовців – вільне спілкування з представниками країн НАТО під час сумісної взаємодії. Підхід до відбору технологій активного навчання повинен бути зорієнтований на останні досягнення в тій чи тій галузі людської діяльності, висвітлювати наукові досягнення, які відображають професійні інтереси військовослужбовців, щоб надати їм можливість професійного зростання.

Аналіз досліджень. Вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах України є пріоритетним завданням формування конкурентоспроможного фахівця на сучасному ринку праці, особливо коли йде мова про фахівців військової справи. Особливої уваги заслуговує посібник Пометун О., Пироженко Л., які досліджували теорію і практику інтерактивного навчання та педагогічні умови реалізації інтерактивного навчання (Пометун О.,

Пироженко Л., 2019: 6). В працях Олійник О. визначено особливості впровадження інноваційних технологій дистанційного навчання іноземної мови для студентів немовних вищих навчальних закладів в умовах автономізації процесу навчання (Олійник О., 2014: 5). Науковцями Киянкою В. та Шаповал Т. досліджено теоретичні та організаційні аспекти застосування мережі Інтернет і комп'ютерних засобів навчання (Киянка В., Шаповал Т., 2013: 3). Питання мовної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах на основі комунікативної спрямованості розглядаються у працях Л. Семененко, М. Федоровича, О. Кондратенко, А. Чирви та визначається, що одним із напрямів удосконалення викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах є надання йому функціональної профільної спрямованості засобами інтерактивного навчання. Проблеми викладання іноземної мови за професійним спрямуванням вивчали такі автори, як Н. Волкова, Н. Андрущенко, М. Burns, Herrington A., Herrington J., Kervin L., Ferry B. О. Супрун з'ясувала поняття інтерактивних методів навчання іноземної мови, вивчала переваги застосування інтерактивних методик, та схарактеризувала особливості їх упровадження в процес викладання дисципліни «Іноземна мова» студентам немовних спеціальностей (Супрун О., 2019: 10).

Мета статті – розкрити особливості впровадження технологій інтерактивного навчання в процесі вивчення іноземних мов у військових закладах вищої освіти в умовах дистанційної освіти.

Виклад основного матеріалу. Технології інтерактивного навчання стали невід'ємною частиною сучасного навчання, включаючи викладання іноземних мов. Вони можуть допомогти покращити якість навчання, зробити його більш захоплюючим та ефективним. На думку С. Сисоевої, «технологія навчання включає сукупність форм, методів, прийомів, методики, засобів, що дозволяють гаранто-

вано досягти запланованого результату. Отже, в цьому контексті форми й методи, засоби та прийоми навчання є тими структурними елементами, з яких конструюється технологія навчання відповідно до цілей і запланованих (бажаних) результатів навчального процесу» (Сисоєва, 2011: 9). Інтерактивні методи навчання англійської мови – це методи спрямовані на взаємодію вчителя та учня з метою повного занурення в іншомовний простір, а за допомогою комунікативного підходу – розвинути навички комунікації. Поняття «інтерактив» у перекладі з англійської «inter» – «взаємний» та «act» – «діяти» у сумі означає як взаємодіяти. Згідно наукових досліджень, використання інтерактивних методів на заняттях підвищує результативність навчання, стимулює вивчення мови, підвищує розумову та творчу активність, зацікавленість до вивчення іноземної мови. Погоджуємося з Н. Андрущенко, що «інтерактивний метод навчання – це спосіб колективної взаємодії учасників педагогічного процесу на основі бесіди, діалогу, під час яких відбувається їхня взаємодія з метою взаєморозуміння, спільного розв'язання навчальних завдань, розвитку особистісних якостей тих, хто навчається» (Андрущенко, 2018: 1).

Один з основних принципів інтерактивного навчання – це залучення курсантів до активної діяльності. Термін «технології навчання» вказує на використання технологій для поліпшення процесу навчання та сприяння розвитку освітніх можливостей. Це охоплює використання різноманітних технічних засобів та інноваційних підходів для покращення якості, доступності та ефективності освіти. Технології інтерактивного навчання іноземних мов – «це така організація іншомовного мовленнєвого спілкування суб'єктів навчання, яка передбачає відповідно до цілей навчання, індивідуальних особливостей тих, хто навчається, найраціональніше комплексне застосування методів, прийомів, засобів і форм навчання з метою досягнення заздалегідь запланованого відповідного рівня іншомовної комунікативної компетенції» (Пометун, Пироженко, 2002: 6). О. Пометун вважає, що інтерактивними можна вважати технології, які здійснюються «шляхом активної взаємодії студентів у процесі навчання. Вони дозволяють на підставі внеску кожного з учасників у ході заняття спільною справою отримати нові знання і організувати корпоративну діяльність, починаючи від окремої взаємодії двох-трьох осіб поміж собою й до широкої співпраці багатьох» (Пометун, Пироженко, 2002: 6).

На нашу думку, сутність інтерактивного навчання полягає у взаємодії навчання, груповій

формі організації освітнього процесу із реалізацією активних групових методів навчання для вирішення дидактичних завдань. Викладач при цьому виконує функції помічника в роботі, консультанта, організатора, стає одним із джерел інформації. Однак, і курсант і викладач виступають як рівноправні суб'єкти навчального процесу. Під час такого діалогового навчання курсанти навчаються критично мислити, розв'язувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважуючи альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусії, спілкуватись з іншими людьми.

Організації процесу багатосторонньої комунікації сприяє використання відповідних інтерактивних методів навчання, які спрямовані на розвиток творчих здібностей курсантів, орієнтують на діяльність, що стимулює активність та «винахідливість». До них можна віднести наступні: мозковий штурм, метод проєктів, рольові та ділові ігри, дискусії, дебати, круглі столи, методи типу «мереживна пилка», «вибери позицію», «шкала думок» та ін.

Слід зазначити, що використання інтерактивних форм навчання під час вивчення іноземних мов в військовому вузі буде ефективним, якщо зміст навчального процесу буде відповідати майбутній професійній діяльності курсантів. Викладач повинен зважати на рівень володіння мовою курсантами, на рівень сформованості комунікативних навичок. Потрібно слідкувати, щоб теоретичні знання в процесі активного навчання ставали усвідомленими, щоб курсант розвивав і удосконалював не лише знання з мови, а й міг активно пов'язувати їх з майбутньою професійною діяльністю.

Цей підхід акцентує увагу на активній участі курсантів у власному процесі навчання, сприяючи зрозумінню та запам'ятовуванню матеріалу. Ось кілька методів, які можна використовувати при впровадженні технологій інтерактивного навчання:

1. Проблемне навчання (Problem-Based Learning, PBL):

- Курсантам пропонуються реальні або стилізовані проблеми для вирішення.
- Вони вивчають матеріал, шукають інформацію та розробляють рішення проблеми.

2. Проєкто-орієнтоване навчання (Project-Based Learning, PjBL):

- Курсанти працюють над проєктами, які вимагають застосування знань у реальних ситуаціях.
- Розвиває творчість, комунікаційні навички та здатність до співпраці.

3. Кейс-метод:

- Використання реальних кейсів або сценаріїв для вивчення конкретних ситуацій.
- Стимулює критичне мислення та прийняття рішень.

4. Обернений клас (Flipped Classroom):

- Матеріал вивчається самостійно, а на заняттях відводиться час для вирішення завдань, обговорення та практичних вправ.

- Збільшує активність курсантів на заняттях.

5. Використання технологій:

- Відеоуроки, веб-конференції, інтерактивні презентації та інші технології можуть допомогти створити захоплюючі та ефективні заняття.

6. Метод кросс-дисциплінарного навчання:

- Застосування знань і навичок з різних дисциплін для вирішення комплексних завдань.
- Сприяє розвитку глибокого розуміння та зв'язку між різними предметами.

При вивченні військової і військово-технічної тематики у військовому виші викладачі звертаються до таких технологій інтерактивного навчання, як дискусії, проводять конференції, які, безумовно, вимагають більш тривалої і ретельної попередньої роботи і більшою мірою відповідають рівню мовної підготовки курсантів.

Необхідно відзначити, що проведення конференцій викликає найбільший інтерес у самих курсантів, бо ця технологія навчання має певні навчальні цілі. Так, до освітніх цілей відносяться:

- узагальнення раніше вивченого матеріалу за темами «Наша академія», «Військова освіта в США», «Армійські пайки», «Озброєння та спеціальна техніка» та підбиття підсумків за кількома вивченими темами (конференція може проводитися як на етапі завершення вивчення однієї теми, так і в якості підсумкового семестрового контролю);

- активізація вміння проводити конференції іноземною мовою;

- формування навичок аудіювання, з подальшим коротким висловом на зразок міркувань;

- формування навичок діалогічного мовлення (уміння ставити додаткові питання до слухачів і доповідачів).

Розвивальні цілі:

- формувати вміння говорити на обрану тему і висловлювати свою думку з поставленої проблеми;

- розвивати в курсантів вміння аналізувати проблему;

- розвивати навички дослідницької діяльності;

- показати предметний взаємозв'язок між англійською мовою і знаннями, отриманими в процесі вивчення професійно-орієнтованих пред-

метів. Виховні цілі також враховуються при проведенні такого типу роботи. Це активізація інтересу курсантів до набуття нових знань, умінь і навичок, а також ознайомлення з супровідною інформацією.

Незважаючи на різну кількість аудиторних годин з англійської мови, для проведення конференцій стало можливим об'єднувати курсантів з різним рівнем володіння навичками і вміннями у використанні знань англійської мови. Зацікавленість курсантів у проведенні групових презентацій, а потім і участі в конференції, за їхніми словами, пов'язана з мотивацією до вивчення й удосконалення знань з англійської мови, з мотивацією до спілкування іноземною мовою, а також самооцінкою своїх умінь володіння англійською мовою на рівні професійного спілкування. Проведення конференції є заключною ланкою в ланцюжку видів робіт військовослужбовців на заняттях з англійської мови, а саме:

- вироблення умінь використовувати спеціальну термінологію;

- реферування в усній і письмовій формі статей з додаткової літератури та Internet джерел;

- обговорення в групах, що веде до більш широкої поінформованості в соціальному, технологічному, економічному, політичному аспектах діяльності, а, отже, до збагачення мовної компетенції курсантів.

Мета презентацій, що використовуються на конференції, теж різна:

- індивідуальні презентації курсантів: для залучення уваги аудиторії доповідач готує роздатковий матеріал і ряд питань до аудиторії (формується вміння виступу перед аудиторією; розуміння питання і конкретної відповіді на нього; вступати в міні-спілкування: висловлювати свою думку, висловлювати аргументи «за» і «проти»; знаходження, в складній ситуації компромісу);

- групові презентації мають на меті взаємобмін (джерело інформації – автентичні статті; використання технічних засобів навчання; прямий контакт з аудиторією за допомогою питань і зворотний зв'язок у вигляді відповідей).

В процесі впровадження технологій інтерактивного навчання від час вивчення іноземних мов можуть виникати складні ситуації. Так, викладачеві слід враховувати особистісні характеристики кожного курсанта (інтроверт або екстраверт; достатній чи низький рівень знання англійської мови; «ризикуює» робити помилки або вагається, його переваги в спілкуванні з «сильним» або «слабким» курсантом; лідер або ведений; звертає більше уваги на форму чи смисловий зміст вислов-

лювання; швидкість реакції при зворотному зв'язку і яка її причина); консультувати курсантів при виборі ними автентичних статей (курсанти англійською мовою висловлюють свою думку відносно інформативності, новизни, корисності обраного матеріалу, його відповідності темі); орієнтувати курсантів на зміст висловлювання, у той час як форма висловлювання відходить на другий план (мається на увазі апроксимація граматичних помилок, які не ведуть до спотворення смислової інформації); створити доброзичливе середовище («розслабити» курсанта, який виступає, не піддаючи його стресу через можливість неточної вимови або граматичної помилки; через острах виступати перед аудиторією, усвідомлення, що його англійська мова залишає бажати кращого); надати підтримку в підготовці роздаткового матеріалу; заздалегідь пояснити важливість використання презентацій при виступі; оголосити подяку від кафедри за активну участь і прагнення досягти певних результатів.

Висновки. Отже, як бачимо, існує достатня кількість інтерактивних технологій та методики для ефективного навчання іноземних мов у військових закладах вищої освіти в умовах дистанційної освіти, проте при реалізації того чи іншого метода, технології потрібно дослідити підхід, визначити чіткі цілі, що після заняття повинен знати курсант, чим володіти, підготувати ефективну матеріальну базу та зважити усі позитивні та негативні сторони метода, технології.

Як бачимо застосування інтерактивних та комунікативних методик та технологій є доволі

поширеними у системі освіти. Безліч наукових досліджень та науковців підтверджують той факт, що інтерактивні та комунікативні методики, технології сприяють кращому засвоєнню знань курсантом, розвитку його вмінь та навичок, навчальний процес орієнтований на курсанта, зростає його мотивація до пізнання іноземного середовища. Вивчення іноземної мови повинно бути цілісним процесом, за допомогою інтерактивних та комунікативних методик і технологій розвивати усі навички курсанта, сприяти його мотивації до навчання, комфортному стилю навчання, що забезпечує легкість запам'ятовування та відтворення навчальної інформації. Отже, досвід показує, що метод організації навчального процесу, з опорою на технології інтерактивного навчання, сприяє підвищенню мотивації до навчання, вчить об'єктивно оцінювати себе та інших, допомагає курсантам з більшою ефективністю усвідомити як граматичний матеріал, так і лексичний, й усунути прогалини в знаннях. Навчання у взаємодії, маючи безліч способів реалізації, здатне урізноманітнити заняття, створити невимушену, доброзичливу атмосферу, що допомагає зняти комунікативні бар'єри і розкрити потенціал курсантів. Колективна навчальна діяльність курсантів на подібних практичних заняттях з іноземної мови сприяє мотивуванню до мовних висловлювань курсантів та є ефективним засобом для вирішення комунікативних і проблемних завдань, що дозволяє успішно підготувати випускників вищого військового закладу освіти до їх професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко Н. О. Використання інтерактивних методів навчання у закладах вищої освіти. *Інтерактивний освітній простір ЗВО* : матеріали міжвузівського науково-практичного вебінару. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2018. С. 7–10.
2. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
3. Киянка В., Шаповал Т. Ресурси мережі інтернет як складова дистанційного навчання. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Львів : Вид-во ЛНАМ, 2013. Вип. 24. С. 103–110.
4. Олійник О. В. Інноваційні технології дистанційного навчання іноземної мови для студентів немовних ВНЗ. *Лінгвістичні дослідження*. 2014. Вип. 38. С. 238–246.
5. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання. Теорія, досвід : метод. посіб. Київ, 2002. 136 с.
6. Постоленко І. С. Ефективне навчання англійської мови дистанційно. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2015. № 1. С. 104–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2015_1_18.
7. Свириденко І. М. Інтерактивні технології і методи навчання іноземних мов на немовних факультетах. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (144)*. 2016. С. 455 – 458.
8. Сисоева С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навчально-методичний посібник. Київ : ВД «ЕКМО», 2011. 320 с.
9. Супрун О.М. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні іноземної мови студентам немовних спеціальностей. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2019. № 1(22). С. 162 – 169.
10. Burns M. Creating online communities of practice. *Journal of Staff Development*. 2010. Vol. 3, № 1. P. 18–23.
11. Fulton K., Burns M., Goldenberg L. Teachers learning in networked communities. *The TLINC strategy. Phi Delta Kappan*. 2005. Vol. 87, №4. P. 298–305.

12. Herrington, A., Herrington, J., Kervin, L., Ferry, B. The design of an online community of practice for beginning teachers. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*. 2015. Vol. 6, № 1. P. 120–132.

13. Kanova L. Interactive methods in the process of teaching English in military field. *The 9 th International scientific and practical conference «International scientific innovations in human life»*. Cognum Publishing House, Manchester, United Kingdom. 2022. P. 108–111.

REFERENCES

1. Andrushchenko, N. O. (2018) Vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia u zakladakh vyshchcoi osvity. [Use of interactive teaching methods in institutions of higher education] *Interaktyvnyi osvritni prostir ZVO*. Vinnytsia : VTEI KNTEU, 2018. P. 7–10. [in Ukrainian].

2. Volkova N. (2018) Interaktyvni tekhnolohii navchannia u vyshchii shkoli: navchalno-metodychnyi posibnyk. [Interactive learning technologies in higher education] Dnipro : Universytet imeni Alfreda Nobelia. 360 p. [in Ukrainian].

3. Kyianka V. & Shapoval T. (2013) Resursy merezhi internet yak skladova dystantsiinoho navchannia. [Internet resources as a component of distance learning]. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv*. Lviv : Vyd-vo LNAM, 24. P. 103-110. [in Ukrainian].

4. Oliinyk O. (2014) Innovatsiini tekhnolohii dystantsiinoho navchannia inozemnoi movy dlia studentiv nemovnykh VNZ [Innovative technologies of distance learning of a foreign language for students of non-speaking universities]. *Linhvistychni doslidzhennia*. Vyp. 38. P. 238–246. [in Ukrainian].

5. Pometun O., Pyrozhenko L. (2002) Interaktyvni tekhnolohii navchannia: Teoriia, dosvid: metod, posib. Kyiv. 136 p. [in Ukrainian].

6. Postolenko I. (2015) Efektyvne navchannia anhliiskoi movy dystantsiino [Effective distance teaching of English]. *Porivnialno-pedahohichni studii*. No. 1. P. 104–108. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2015.1.18. [in Ukrainian].

7. Svyrydenko I. (2016) Interaktyvni tekhnolohii i metody navchannia inozemnykh mov na nemovnykh fakultetakh [Interactive technologies and methods of teaching foreign languages at non-language faculties]. *Naukovi zapysky*. Serii: Filolohichni nauky (144). P. 455–458. [in Ukrainian].

8. Sysoieva S. O. (2011) Interaktyvni tekhnolohii navchannia doroslykh: navchalno-metodychnyi posibnyk [Interactive technologies for teaching adults: educational and methodological guide]. Kyiv : VD «ЕКМО». 320 p. [in Ukrainian].

9. Suprun O.M. (2019) Vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia pry vykladanni inozemnoi movy studentam nemovnykh spetsialnosti [The use of interactive teaching methods in teaching a foreign language to students of non-linguistic specialties]. *Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu*. Serii: Pedahohika. № 1(22). P. 162–169. [in Ukrainian]

10. Burns, M. 9 (2010) Creating online communities of practice. *Journal of Staff Development*. Vol. 3, № 1. P. 18–23.

11. Fulton, K., Burns, M., Goldenberg, L. (2005) Teachers learning in networked communities: The TLINC strategy. *Phi Delta Kappan*. Vol. 87, № 4. P. 298–305.

12. Herrington A., Herrington J., Kervin L., Ferry B. (2015) The design of an online community of practice for beginning teachers. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*. Vol. 6, №1. P. 120–132.

13. Kanova L. (2022) Interactive methods in the process of teaching English in military field. *The 9th International scientific and practical conference «International scientific innovations in human life»*. Cognum Publishing House, Manchester, United Kingdom, P. 108–111.